

Autor: Sławomir Zieliń

Tytuł: Wierzytelności a koszty uzyskania przychodów

Przedmiotem niniejszej publikacji jest charakterystyka wierzytelności w kontekście kosztów uzyskania przychodów od strony optymalizacji podatkowej. Autor dokonuje m.in. rozróżnienia pomiędzy wierzytelnością a należnością, a następnie omawia poszczególne rodzaje wierzytelności.

1. Poniesienie kosztu uzyskania przychodów

Zarówno ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 361 z późn. zm.) – dalej u.p.d.o.f., jak i ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 74, poz. 397 z późn. zm.) – dalej u.p.d.o.p., definiując koszty uzyskania przychodów, wskazują na to, że są to wydatki poniesione w celu:

- osiągnięcia przychodów albo
- zachowania (zabezpieczenia) źródła przychodów.

Nie wszystkie więc wydatki z tego punktu widzenia będą kosztem podatkowym. Jak można wyczytać w wyroku NSA z dnia 16 grudnia 1999 r., SA/Bk 1619/98, „musi zachodzić między wydatkiem a przychodem związek przyczynowo-skutkowy. Istnieją jednak sytuacje, w których ów związek przyczynowo-skutkowy nie jest wyraźny. Należy je rozwiązywać, opierając się na zasadzie zdrowego rozsądku, a każda sytuacja wymaga odrębnego potraktowania”. Ten wyrok oparty o definicję kosztów w związku z uzyskiwanymi przychodami jest i dzisiaj aktualny.

Związek pomiędzy kosztami a przychodami (a tym bardziej z zachowaniem czy też zabezpieczeniem źródła przychodów) nie musi być wyraźny. Może być to przecież związek pośredni, na co zwrócił uwagę NSA w wyrokach z dnia 18 lutego 1998 r., I SA/Ka 1241/96 i z dnia 21 listopada 2000 r., I SA/Ka 1435/99.

Ustawy podatkowe nie wyszczególniają wszystkich wydatków, które są kosztami podatkowymi. Odnoszą się zaś do wydatków, które kosztami nie są pomimo tego, że na pewno dotyczą przychodów lub zostały poniesione w celu zachowania lub zabezpieczenia źródła przychodów.

Na tym tle dochodzi do wielu sporów pomiędzy podatnikami a organami podatkowymi. Przykładowo WSA w Warszawie w wyroku z dnia 25 września 2008 r., III SA/Wa 656/08, stwierdził, że „każdy koszt, który został poniesiony w sposób bezpośredni lub pośredni, rzeczywisty lub potencjalny (w celu zwiększenia przychodu, choćby niezasadnie z punktu widzenia ekonomicznego), może być uznany za koszt uzyskania przychodu”.

2. Dokumentowanie kosztu

Czy za koszt można uznać tylko taki wydatek, który jest prawidłowo udokumentowany? Zgodnie z art. 193 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r. Nr 8, poz. 60 z późn. zm.) księgi podatkowe prowadzone rzetelnie i w sposób niewadliwy stanowią dowód tego, co wynika z zawartych w nich zapisów. Jeżeli więc wydatki poniesione przez podatnika w celu uzyskania przychodu zostały prawidłowo udokumentowane i zaewidencjonowane w prowadzonej ewidencji podatkowej, podlegają uwzględnieniu przy ustalaniu podstawy opodatkowania bez potrzeby udowodnienia ich w inny sposób (tak też w orzeczeniu NSA z dnia 8 września 2000 r., I SA/Łd 1317/98). Problem pojawia się wówczas, gdy koszt nie jest prawidłowo udokumentowany. Czy jeżeli brakuje nam dokumentów, które potwierdzają fakt poniesienia kosztu, możemy mimo wszystko próbować uważać wydatek za koszt uzyskania przychodów?

W wyroku WSA w Warszawie z dnia 5 marca 2004 r., III SA 1240/02, czytamy, że „wydatki faktycznie poczynione, a jedynie wadliwie czy też w sposób niepełny udokumentowane, nie mogą być tylko z tego powodu w całości pominięte przy określaniu podstawy opodatkowania, jeżeli mogą być udowodnione dowodami zastępującymi na wiarę”.

3. Wierzytelności niebędące kosztami uzyskania przychodów

Obie ustawy o podatkach dochodowych stanowią, że są grupy wydatków, które bez względu na to, w jakim celu zostały poniesione, nie są kosztami uzyskania przychodów. Zgodnie z tymi przepisami nie są

kosztami podatkowymi m.in.:

- a) wierzytelności odpisane jako przedawnione (art. 16 ust. 1 pkt 20 u.p.d.o.p. i art. 23 ust. 1 pkt 17 u.p.d.o.f.),
- b) wierzytelności odpisane jako nieściągalne (art. 16 ust. 1 pkt 25 u.p.d.o.p. i art. 23 ust. 1 pkt 20 u.p.d.o.f.),
- c) rezerwy tworzone przez osoby prawne na pokrycie wierzytelności, których nieściągalność została uprawdopodobniona (art. 16 ust. 1 pkt 26 u.p.d.o.p.),
- d) odpisy aktualizujące wartość należności (art. 16 ust. 1 pkt 26a u.p.d.o.p. oraz art. 23 ust. 1 pkt 21 u.p.d.o.f.),
- e) straty z odpłatnego zbycia wierzytelności (art. 16 ust. 1 pkt 39 u.p.d.o.p. oraz art. 23 ust. 1 pkt 34 u.p.d.o.f.),
- f) umorzone wierzytelności (art. 16 ust. 1 pkt 44 u.p.d.o.p. oraz art. 23 ust. 1 pkt 41 u.p.d.o.f.).

4. Wierzytelności a należności

Ustawy podatkowe posługują się jednym i drugim terminem. Czym się różnią? W ustawowym słowniku pojęć legalnych na próżno by szukać zarówno jednego, jak i drugiego. Należy więc sięgnąć do słownika języka polskiego, a zgodnie z nim wierzytelność to jest „uprawnienie przysługujące wierzycielowi do domagania się od dłużnika spełnienia określonego świadczenia; suma pieniężna, przedmiot odpowiadający wartością tym świadczeniom”.

Za należność zaś słownik uznaje „kwotę, sumę, którą należy komuś wypłacić”. O ile więc wierzytelność należy do grupy uprawnień wierzyciela, to należność zalicza się do obowiązków dłużnika. Jednakże ustawy podatkowe w zakresie odpisów aktualizujących wartość należności, które mogą być kosztem, odsyłają do ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 152, poz. 1223 z późn. zm.) – dalej u.o.r. Ta z kolei odnosi należności do aktywów. Aktualizację należności przeprowadzamy, uwzględniając stopień prawdopodobieństwa ich zapłaty (art. 35b ust. 1 u.o.r.). Tak więc jest to wierzytelność i odpisy aktualizujące jej właśnie dotyczą.

4.1. Wierzytelność kosztem uzyskania przychodów

W wyniku czynności np. sprzedaży powstaje po stronie sprzedawcy przychód, który należy opodatkować, i roszczenie wobec kupującego (wierzytelność). Przy działalności gospodarczej opodatkowuje się przychód należny (choćby faktycznie nie został otrzymany). Możemy więc mieć do czynienia z sytuacją, gdy opodatkujemy sprzedaż, nie otrzymując z tego tytułu pieniędzy od naszego kontrahenta. Zauważył to ustawodawca, tworząc mechanizmy zaliczania wierzytelności do kosztów. Dzięki temu nasz przychód będzie równy kosztom, a więc z podatkowego punktu widzenia nie dojdzie do opodatkowania transakcji, za którą nie otrzymaliśmy pieniędzy. Oczywiście na początku musimy wykazać przychód, a potem możemy wierzytelność wpisać w koszty. Pamiętajmy też, że skoro przychód stanowił (w większości przypadków) kwotę netto (bez VAT), to i wartość wierzytelności będzie dotyczyła tylko tej kwoty. Podatek od towarów i usług możemy skorygować na podstawie art. 89a ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 177, poz. 1054 z późn. zm.) w ramach ulgi na złe długi.

4.2. Wierzytelność przedawniona

Nie może być uznana za koszt wierzytelność, która jest przedawniona. Kiedy przedawnia się wierzytelność? Odpowiedź na to pytanie znajdziemy w tytule VI ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.) – dalej k.c.

Przedawnienie następuje z mocy prawa. Po okresie przedawnienia nie możemy egzekwować naszej wierzytelności, ale jeżeli dłużnik ją spełni, wówczas należy uznać, że miał wobec nas takie zobowiązanie (świadczenie naturalne). Z mocy art. 118 k.c. przedawnienie następuje w ciągu:

- 10 lat, jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej, lub
- 3 lat dla roszczeń okresowych oraz roszczeń związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, oczywiście jeśli przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

Liczenie terminu przedawnienia rozpoczyna się od daty wymagalności wierzytelności.

Przykład 1

Dnia 15 listopada 2011 r. nastąpiła sprzedaż towarów w ramach działalności gospodarczej. Termin

płatności za towar został wyznaczony na dzień 30 listopada 2011 r. Nabywca nie uiszczył należności. Termin przedawnienia tego zobowiązania upływie dnia 1 grudnia 2014 r.

Przepis art. 125 k.c. ustanawia 10-letni ogólny termin przedawnieniowy, jeżeli wierzytelność jest stwierdzona prawnym orzeczeniem sądu bądź innego organu do tego upoważnionego albo ugodą zawartą przed sądem.

Przykład 2

Sytuacja jak w przykładzie 1, jednakże dnia 15 lipca 2012 r. sprzedawca uzyskuje prawomocny nakaz zapłaty. Roszczenie z tej faktury przedawnia się w takiej sytuacji dnia 1 grudnia 2021 r.

Bieg przedawnienia można zawiesić albo przerwać. W przypadku zawieszenia bieg przedawnienia nie rozpoczyna się, a rozpoczęty nie będzie liczony do zakończenia przedawnienia.

W działalności gospodarczej biegu zawieszenia nie można zawiesić, a jedynie go przerwać. Przerwanie biegu terminu ma ten skutek, że biegnie on po przerwie na nowo.

Przerwanie biegu przedawnienia następuje, gdy:

- podejmujemy jakąkolwiek czynność przed sądem lub organem egzekucyjnym w celu dochodzenia, ustalenia, zaspokojenia lub zabezpieczenia wierzytelności albo
- wierzyciel uznaje to roszczenie.

Szczególnie dużo kłopotów sprawia uznanie roszczenia przez wierzyciela. Czy na przykład potwierdzenie salda przerywa bieg przedawnienia czy też nie? Wszystko zależy od tego, kto to roszczenie uznał. Jeżeli jest to osoba, która może samodzielnie reprezentować np. spółkę z o.o., wówczas mamy do czynienia z przerwaniem biegu przedawnienia. Jeżeli jednak uznaje nasze roszczenie księgowy zatrudniony przez spółkę, niebędący osobą, która może spółkę reprezentować, wówczas nie dojdzie do przerwania biegu przedawnienia.

Trzyletni termin przedawnienia może być skrócony, jeżeli przewidują to inne przepisy. Kodeks cywilny przewiduje skrócenie tego terminu m.in. przy umowach:

- użyczenia (1 rok),
- korzystania z hotelu (6 miesięcy),
- spedycyjnych (6 miesięcy),
- przedwstępnych (12 miesięcy).

Przedawnienie przy orzeczeniu sądu nie ulega skróceniu.

4.3. Wierzytelności nieściągalne

Wierzytelności nieściągalne są kosztami uzyskania przychodów, jeżeli dotyczą wierzytelności odpisanych jako nieściągalne, z wyjątkiem:

- a) wierzytelności, które uprzednio zostały zarachowane jako przychody należne i których nieściągalność została udokumentowana w sposób określony w ustawie,
- b) udzielonych przez jednostki organizacyjne uprawnione na podstawie odrębnych ustaw regulujących zasady ich funkcjonowania do udzielania kredytów (pożyczek) – wymagalnych, a nieściągalnych kredytów (pożyczek), pomniejszonych o kwotę niespłaconych odsetek i równowartość rezerw na te kredyty (pożyczki), zaliczonych uprzednio do kosztów uzyskania przychodów,
- c) strat poniesionych przez bank z tytułu udzielonych po dniu 1 stycznia 1997 r. gwarancji albo poręczeń spłaty kredytów i pożyczek.

Sytuacja opisana w pkt a) może wystąpić u osób fizycznych i prawnych. Przepis ten mówi o dwóch warunkach uznania wierzytelności za koszt:

1. była ona uznana za przychód należny,
2. jest prawidłowo udokumentowana.

Uznanie przychodów, np. ze sprzedaży towarów, za przychód należny komentarza nie wymaga.

Prawidłowe udokumentowanie polega na posiadaniu przez podatnika, który chce uznać wierzytelność za koszty, jednego z trzech dokumentów:

- 1) postanowienia o nieściągalności, które zostało uznane przez wierzyciela jako odpowiadające stanowi faktycznemu, wydanego przez właściwy organ postępowania egzekucyjnego, albo
- 2) postanowienia sądu o:
 - a) oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku, gdy majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania, lub

- b) umorzeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku, gdy zachodzi okoliczność wymieniona pod lit. a, lub
 - c) ukończeniu postępowania upadłościowego obejmującego likwidację majątku, albo
- 3) protokołu sporządzonego przez podatnika, stwierdzającego, że przewidywane koszty procesowe i egzekucyjne związane z dochodzeniem wierzytelności byłyby równe albo wyższe od jej kwoty.

Postanowienie o nieściągalności nie musi dotyczyć całej wierzytelności. Wystarczy, że organ egzekucyjny stwierdzi nieściągalność np. 500 zł, podczas gdy nasza wierzytelność wynosi 5000 zł.

W wyroku WSA w Warszawie z dnia 11 kwietnia 2007 r., III SA/Wa 1576/06, dotyczącym podatku dochodowego od osób fizycznych, czytamy: „Nieprawidłowa jest jednakże dokonana przez organ interpretacja przepisów ustawy o podatku dochodowym odnosząca się do możliwości zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów tej części wierzytelności nieściągalnej co do której nie było prowadzone postępowanie windykacyjne, gdy egzekucja co do pozostałej części okazała się bezskuteczna. Przepis art. 23 ust. 1 pkt 20 u.p.d.o.f. pozwala zaliczyć do kosztów takie wierzytelności nieściągalne, uprzednio zarachowane jako przychody należne, których nieściągalność została uprawdopodobniona. Zakładając racjonalność ustawodawcy, przyjąć należy, że w tekście ustawy nie ma słów zbędnych. Jeżeli zatem w art. 23 ust. 1 pkt 20 ustawodawca posługuje się określeniem «uprawdopodobniona», a w ust. 2 tego artykułu wskazuje na konieczność udokumentowania nieściągalności wymienionymi orzeczeniami, to odkodowując normę zawartą w tym przepisie, nie można pomijać jednego z tych określeń. Oznacza to, że jeżeli egzekucja co do dochodzonej części wierzytelności została umorzona z powodu bezskuteczności – braku majątku zobowiązanego – a więc udokumentowana orzeczeniem, o którym mowa w art. 23 ust. 2 pkt 1 ustawy, to zasadne jest przyjęcie, iż tym samym dokumentem uprawdopodobniona jest nieściągalność pozostałej części wierzytelności i także ona podlega zaliczeniu do kosztów uzyskania przychodów”.

Protokół sporządzony przez podatnika, stwierdzający, że przewidywane koszty procesowe (egzekucyjne) związane z dochodzeniem byłyby równe (wyższe) kwocie wierzytelności, stanowi dokument, który będzie stanowił podstawę wpisu wierzytelności nieściągalnej w koszty.

Należy wziąć pod uwagę wszelkie koszty, które musi pokryć wierzyciel. Chodzi więc o koszty:

- a) adwokackie (radcowskie),
- b) sądowe,
- c) egzekucyjne.

W przypadku kosztów adwokackich (radcowskich) pomocą, na której możemy oprzeć kalkulacje, są wynagrodzenia minimalne z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.) lub rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.).

Pamiętajmy jednak, że wynagrodzenie przez nas płacone adwokatowi (radcy) nie ma charakteru odpłatności za czynności urzędowe. Za napisanie pozwu możemy zapłacić więcej, niż wynika to z przytoczonych aktów prawnych.

Wysokość kosztów sądowych znajdziemy w ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 z późn. zm.).

Za czynności egzekucyjne należy uiścić opłaty na mocy przepisów rozdziału 7 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 167, poz. 1191 z późn. zm.).

4.4. Rezerwa tworzona przez osoby prawne na pokrycie wierzytelności, których nieściągalność została uprawdopodobniona

Chodzi o będące kosztami uzyskania przychodów rezerwy utworzone na pokrycie wierzytelności, których nieściągalność została uprawdopodobniona:

- a) w jednostkach organizacyjnych uprawnionych na podstawie odrębnych przepisów do udzielania pożyczek (kredytów):
 - wymagalnych, a nieściągalnych kredytów (pożyczek),
 - kredytów (pożyczek) zakwalifikowanych do kategorii straconych, udzielonych przedsiębiorcom realizującym program restrukturyzacji na podstawie odrębnych ustaw,
- b) wymagalnych, a nieściągalnych należności z tytułu udzielonych przez bank po dniu 1 stycznia

- 1997 r. gwarancji (poręczeń) spłaty kredytów i pożyczek,
- c) zakwalifikowanych do kategorii straconych należności z tytułu udzielonych przez bank po dniu 1 stycznia 1997 r. gwarancji (poręczeń) spłaty kredytów i pożyczek, udzielonych przedsiębiorcom realizującym program restrukturyzacji na podstawie odrębnych ustaw,
 - d) 25% kwoty kredytów (pożyczek) zakwalifikowanych do kategorii wątpliwych oraz 25% zakwalifikowanych do kategorii wątpliwych należności z tytułu gwarancji (poręczeń) spłaty kredytów i pożyczek, udzielonych przez bank po dniu 1 stycznia 1997 r.,
 - e) 50% kwoty kredytów (pożyczek) zakwalifikowanych do kategorii wątpliwych oraz 50% zakwalifikowanych do kategorii wątpliwych należności z tytułu gwarancji (poręczeń) spłaty kredytów i pożyczek, udzielonych przez bank przedsiębiorcom realizującym program restrukturyzacji na podstawie odrębnych ustaw.

Nieściągalność wierzytelności uznaje się za uprawdopodobnioną w przypadku długu z lit. a w zakresie wymagalnych, a nieściągalnych kredytów (pożyczek), oraz długu opisanego pod lit. b wtedy, gdy:

- a) dłużnik zmarł, został wykreślony z ewidencji działalności gospodarczej, postawiony w stan likwidacji lub została ogłoszona jego upadłość obejmująca likwidację majątku, lub
- b) zostało wszczęte postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu w rozumieniu przepisów prawa upadłościowego i naprawczego lub na wniosek dłużnika zostało wszczęte postępowanie ugodowe w rozumieniu przepisów o restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw i banków, lub
- c) opóźnienie w spłacie kapitału kredytu (pożyczki) lub odsetek przekracza 6 miesięcy, a ponadto:
 - wierzytelność jest kwestionowana przez dłużnika na drodze powództwa sądowego albo
 - wierzytelność została skierowana na drogę postępowania egzekucyjnego albo
 - miejsce pobytu dłużnika jest nieznane i nie został ujawniony jego majątek mimo podjęcia przez wierzyciela działań zmierzających do ustalenia tego miejsca i majątku.

Wierzytelności te pomniejsza się o wartość czynności wymienionych w art. 16 ust. 2b u.p.d.o.p. w takim zakresie, w jakim osoba prawna będąca bankiem pomniejszy podstawę tworzenia rezerw zaliczanych do kosztów banku na podstawie przepisów o rachunkowości o wartość zabezpieczeń wymienionych w tych przepisach.

4.5. Odpisy aktualizujące wartość należności

Kosztem uzyskania przychodów są odpisy aktualizujące wartości należności określone w ustawie o rachunkowości od tej części należności, która poprzednio stanowiła przychód należny, a ich nieściągalność została uprawdopodobniona.

Z uprawdopodobnieniem nieściągalności będziemy mieć do czynienia w szczególności, gdy:

- 1) dłużnik został wykreślony z ewidencji działalności gospodarczej, postawiony w stan likwidacji lub została ogłoszona jego upadłość obejmująca likwidację majątku albo
- 2) zostało wszczęte postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu w rozumieniu przepisów prawa upadłościowego i naprawczego lub na wniosek dłużnika zostało wszczęte postępowanie ugodowe w rozumieniu przepisów o restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw i banków albo
- 3) wierzytelność została zasądzona prawomocnym orzeczeniem sądu i skierowana na drogę postępowania egzekucyjnego albo
- 4) wierzytelność jest kwestionowana przez dłużnika na drodze powództwa sądowego.

Warunkiem uznania tych wydatków za koszty uzyskania przychodów jest dokonanie odpisu aktualizującego wartość należności, uwzględniającego stopień prawdopodobieństwa ich zapłaty, na podstawie art. 35b u.o.r. oraz uprawdopodobnienia nieściągalności (tak m.in. w wyroku NSA z dnia 19 października 2007 r., II FSK 1194/06).

Brzmienie tych przepisów oznacza też, że nie mogą z ich dobrodziejstwa skorzystać podmioty, które nie podlegają ustawie o rachunkowości (np. prowadzący podatkową ksiązkę przychodów i rozchodów).

Analiza przepisów dotyczących uprawdopodobnienia nieściągalności należności prowadzi do wniosku, że wymienione tam elementy są podane przykładowo. Oznacza to, że gdy dysponujemy niewymienionymi w przepisie przesłankami uprawdopodobniającymi nieściągalność należności, możemy też zaliczyć tę należność w koszty, jeżeli wcześniej dokonaliśmy odpisów aktualizujących na podstawie art. 35b u.o.r.

4.6. Straty z odpłatnego zbycia wierzytelności

Straty z odpłatnego zbycia wierzytelności generalnie nie są kosztami, jednakże jeżeli wcześniej uznaliśmy, że wierzytelność ta utworzyła nam opodatkowany przychód, wówczas strata z odpłatnego zbycia wierzytelności będzie kosztem.

Przykład 3

Sprzedaliśmy towar za 30.000 zł. Kwota ze sprzedaży została rozpoznana jako przychód należny. Odbiorca nie zapłacił nam tej kwoty w terminie. W związku z tym po 6 miesiącach sprzedajemy tę wierzytelność za 25.000 zł. Kwota 5.000 zł stanowi koszt uzyskania przychodów.

4.7. Umorzenie wierzytelności

Umorzenie wierzytelności jest czynnością cywilnoprawną powodującą wygaśnięcie zobowiązania. Można umorzyć wierzytelność tylko wtedy, gdy dłużnik zwolnienie to przyjmuje. Wynika to z art. 508 k.c.

Każdy wierzyciel ma prawo do zwolnienia dłużnika z długu (co wynika z zasady swobody umów).

Wierzyciel może zaliczyć umorzoną wierzytelność do kosztów, jeżeli wcześniej wierzytelność zaliczona była do przychodów należnych. Warunkiem umorzenia wierzytelności jest zgoda dłużnika (jego uprawnionych organów), która powinna być udzielona na piśmie.

Ważny jest też termin umorzenia. Jeśli umorzmy wierzytelności przedawnione, nie zaliczymy ich do kosztów podatkowych.

Pomimo tego że umorzenie dotyczy całej kwoty (łącznie z VAT), do kosztów podatnika VAT zaliczymy tylko tę część wierzytelności, która poprzednio była przychodem należnym, a więc bez podatku od wartości dodanej. Podkreślają to organy podatkowe, np. w interpretacji Izby Skarbowej w Warszawie z dnia 3 września 2010 r., IPPB1/415-601/10-2/AM.

122846

Dz.U.2012.361: art. 23 ust. 1 pkt 17; art. 23 ust. 1 pkt 20; art. 23 ust. 1 pkt 21; art. 23 ust. 1 pkt 26; art. 23 ust. 1 pkt 34; art. 23 ust. 1 pkt 41

Dz.U.2011.74.397: art. 16 ust. 1 pkt 20; art. 16 ust. 1 pkt 25; art. 16 ust. 1 pkt 26; art. 16 ust. 1 pkt 26 lit. a; art. 16 ust. 1 pkt 39; art. 16 ust. 1 pkt 44

Dz.U.1964.16.93: art. 508